זה בורר לו אחד. משמע זה בורר לו ב"ד אחד שהן ג' וזה אחד הרי ששה ושניהם בוררין להם עוד אחד הרי ט' והיינו דקא מתמה מאי זה בורר כו' הא בתלתא סגי: **גמ' הכי קאמר כשזה בורר לו ב"ד אחד וזה בורר לו ב"ד אחד.** וכל אחד פוסל אותו ב"ד שבירר תחילה ואינו רוצה לדון לפניו: **שניהן בוררין להם אחד.** כלומר אין יכולין לכוף זה את זה אלא בוררין ב"ד שיתרצו בו שניהם: **ואפי' לזה מצי מעכב.** בתמיה: **והאמר ר"א.** לקמן בסוף פירקין (דף לא:[1]): **לא שנו.** אחד אמר נידון כאן ואחד אמר נלך לבית הוועד כופין אותו והולך לבית הוועד: **[אלא דקאמר מלוה נלך לבית הוועד].** דעבד ליה לאיש מלוה[2]: **דתנא ר' יוחנן.** לקמן בשמעתין: **בערכאות שבסוריא.** שלא היו בקיאין בדין תורה הלכך אפי' ליה מצי מעכב: **כי דינא דרב הונא ורב חסדא.** דתרוויהו בחד מקום: **ועוד מאי זה בורר.** דמשמע דהכי דינא: **יצא דין אמת לאמיתו.** דלייתי בעלי דיין דסבר החייב הרי אני בעצמי בירורתי האחד ואם היה יכול להפך בזכותי היה מהפך והדיינין בעצמן נוחה דעתן להפך בזכות שניהן מפני שנשיהם בירורם: **אא"כ יודעין מי חותם עמהן.** שמא יחתמו עמהם עד אחד פסול ומבטל עדות כולם ונמצאו אלו בושים: **ורבנן אית להו דרב יהודה.** הלכך דעת הדיינין בעינן שיבררו מי יש עמהם אדם הגון[3]: **ואין נכנסין לסעודה כו'.** שגגאי הוא לתלמידי חכמים לישב אצל עם הארץ בסעודה: [4]**זה פוסל דיינו של זה וזה פוסל דיינו של זה.** יכול לומר לו לא אדון לפניו: **הכי קאמר אבל אם היו בשרין.** שאינם קרובין ולא פסולין אף ע"פ שהן יושבי קרנות נעשו כמומחין: **עד שיקבל עליו בפני ב"ד מומחה.** אלמא במומחין מודה ר"מ: **והא עדים למומחין דמו.** אם אינם קרובים או פסולים: **דקבלו עליו** [5] **בחרי.** בתחלת דבריהם קבלוהו עליהם בשנים: **נאמן עלי וכו'.** בדיינין קמיירי מדקתני ג' רועי בקר:

ואמר

דיני ממונות בשלשה [6]זה בורר לו אחד וזה בורר לו אחד ושניהן בוררין להן עוד אחד דברי ר"מ וחכמים אומרים [7]שני דיינין בוררין להן עוד אחד זה פוסל דיינו של זה וזה פוסל דיינו של זה דברי ר' מאיר וחכמים אומרים [8]אימתי בזמן שמביא עליהן ראיה שהן קרובין או פסולין אבל אם היו כשרין אינו יכול לפוסלן: **גמ'** מאי זה בורר לו אחד וזה בורר לו אחד בתלתא סגי הכי קאמר כשזה בורר לו ב"ד אחד וזה בורר לו ב"ד אחד שניהן בוררין להן עוד אחד ואפילו לזה מצי מעכב [9]והאמר ר' אלעזר לא שנו אלא מלוה אבל לזה כופין אותו ודן בעירו כדאמר רבי יוחנן בערכאות שבסוריא שנו הכא נמי בערכאות שבסוריא שנו אבל מומחין לא רב פפא אמר אפילו תימא מומחין כגון בי דינא דרב הונא ודרב חסדא דקאמר ליה מי קא מטרחנא לך תנן וחכ"א שני דיינין בוררין להן עוד אחד ואי ס"ד כדקאמרינן ב"ד בית דין בתר דפסלי להו אזלו וברורו להו בי דינא אחריני ועוד מאי זה בורר לו אחד וזה בורר לו אחד אלא ה"ק (10) [11]כשזה בורר לו דיין אחד וזה בורר לו דיין אחד שניהן בוררין להן עוד אחד מאי שנא דעבדי הכי אמרי במערבא משמיה דר' זירא [12]מתוך שזה בורר לו דיין אחד וזה בורר לו דיין אחד ושניהן בוררין להן עוד אחד יצא הדין לאמיתו: וחכמים אומרים כו': נימא בדרב יהודה אמר רב קמיפלגי דאמר רב יהודה אמר רב אין העדים חותמין על השטר אלא א"כ יודעין מי חותם עמהן רבי מאיר לית ליה דרב יהודה אמר רב ורבנן אית להו דרב יהודה אמר רב לא דכולי עלמא אית להו דרב יהודה אמר רב ודעת הדיינין כ"ע לא פליגי דבעינן כי פליגי דעת בעלי דינין ר"מ סבר דעת בעלי דינין נמי בעינן ורבנן סברי דעת הדיינין בעינן דעת בעלי דינין [13]לא בעינן גופא אמר רב יהודה אמר רב [14]אין העדים חותמין על השטר כו' תניא נמי הכי [15]כך היו נקיי הדעת שבירושלים עושין לא היו חותמין על השטר אלא א"כ יודעין מי חותם עמהן ולא היו יושבין בדין אלא א"כ יודעין מי יושב עמהן ולא היו נכנסין בסעודה אלא אם כן יודעין מי מיסב עמהן: זה פוסל דיינו כו': כל כמיניה דפסיל דייני א"ר יוחנן בערכאות שבסוריא שנו אבל מומחים לא הא מדקתני סיפא וחכ"א אימתי בזמן שמביא ראיה שהן קרובין או פסולין אבל אם היו כשרין או מומחין מפי ב"ד אינו יכול לפוסלן מכלל דר' מאיר מומחין נמי קאמר ה"ק אבל אם היו כשרין נעשו כמומחין מפי ב"ד ואינו יכול לפוסלן ת"ש אמרו לו לר"מ לא כל הימנו שפוסל דיין שמומחה לרבים אימא לא כל הימנו שפוסל דיין שהמחוהו רבים עליהם תניא נמי הכי לעולם פוסל והולך עד שיקבל [16]עליו ב"ד שמומחה לרבים דברי ר"מ והא עדים כמומחין דמי ואמר ר"מ זה פוסל עדיו של זה וזה פוסל עדיו של זה הא איתמר עלה [17]אמר ריש לקיש פה קדוש יאמר דבר זה תני עדו עדו למאי אילימא לממון [18]רחמנא פסליה אי לשבועה [19]הימוני מהימן כבי תרי לעולם לממון [20]לא צריכא דקבליה עליה כבי תרי מאי קמ"ל דמצי הדר ביה תנינא אמר לו נאמן עלי אבא [21]נאמן עלי אביך נאמנין עלי ג' רועי בקר ר"מ אומר יכול לחזור בו וחכ"א אינו יכול לחזור בו

ואמר

מאי זה בורר לו אחד וזה בורר לו אחד. פ"ה דמשמע דלהוו ט' כילד זה בורר לו ב"ד אחד הרי ג' וזה בורר לו ב"ד אחד הרי ששה ושניהם בוררים להם ב"ד אחר הרי ט' ולהכי מתמה בתלתא סגי ולא נהירא שהרי משמעות הלשון אינו כן דלא"כ ה"ל להקשות בהדיא הא גופא קשיא רישא אסיפא אמרת דיני ממונות בשלשה אלמא בג' סגי והדר קאמר דצריך ט' וא"ל דלא בתחילה היה יודע כמו שמפרש אח"כ שזה פוסל ב"ד של תחילה וזה פוסל ב"ד של תחילה ולא ישבו כ"א ג' אחרונים כדקאמר המתרץ ולא פריך אלא מלישנא דמתני' דקתני זה בורר ב"ד [10]וחבירו כן ולהכי פריך מאי זה בורר לו אחד כלומר לא סגי בלאו הכי ומשני כשזה בורר כלומר אין חובה ודאי לעשות כן אלא מתני' מיירי אם אירע כך:

בגון בי דינא דרב הונא ורב חסדא דאמר ליה מאי קמטרחנא לך וכו'. פירש הקונטרס שהיו במקום אחד ולא נהירא דהא אמרי' (עירובין סב:) דרב חסדא לא היה מורה לפני רב הונא אפי' ביעתא בכותחא וכ"ש דדין לא היה עושה בפניו וי"ל שהיו סמוכים זה לזה חוץ לג' פרסאות: **כדי שיצא** הדין **לאמיתו.** פירש הריב"ן שאפילו החייב יפרע בדלון וימחל קושטא דייני שאני בעצמי בירורתי האחד ואם היה יכול להפך בזכותי היה מהפך לפוס ריהטא משמע כך הפירוש שמתוך שבירר זה שלו וזה שלו [22] השלישי יצא הדין לאמיתו בלא עוות שיהא העניין שקול ולא ירבו מהפכין לחובה על מהפכין לזכות ולא להפך:

ואמר

א א מיי' פ"ז מהל' סנהדרין הלכה ט' סמג עשין לו טוש"ע מ"מ סי' יג סעיף ג:

ב ב טוש"ע שם סעיף ד:

ג ג מיי' פי"ב מהל' עדות הלכה ג סמג לאוין ריד טוש"ע מ"מ סי' לד סעיף כד כה:

ד ד ה ו מיי' פ"ז מהל' סנהדרין הלכה ג סמג עשין לו טוש"ע מ"מ סי' יג סעיף ג:

ה ז ח מיי' פ"ב מהל' סנהדרין הלכה יד ופכ"ב הלכה יו"ד סמג עשין לו טוש"ע מ"מ סי' ז סעיף י וסי' לד סעי' ג טוש"ע מ"מ סי' קנ סעיף כ:

ו ט מיי' פ"ג מהל' טוען הלכה ג' ופ"ה מהל' עדות הלכה ג סמג לאוין ריג טוש"ע מ"מ (סי' לב סעיף יג) [סי' כח סעי' ג בהגה]:

ז י מיי' שם סמג שם טוש"ע מ"מ סי' פז סעיף ג:

גליון הש"ס

גמ' ל"צ דקבלי' עלי' בבי תרי. לפ"ז מדקתני זה פוסל וזה פוסל הייגו בין שהתובע קיבל עליו חד בבי תרי בין שהנתבע קיבל עליו כן. מ"כ מוכח דבין בתתן ובין בתמול פליגי לפ"ז מאי פרכינן מאי קמ"ל דתני הדר ביה תניגא הא מהתם ה"מ דפליגי רק בתמול כדס"ל שמואל שם אי רק בתתן כדס"ל לרבא שם. לזה איצטריך מתני' דהכא דקתני זה פוסל וזה פוסל דמוכח דבתרוייהו פליגי:

הגהות הב"ח

(**א**) גמ' אלא ה"ק זה כל"ל ותות כס' נמתק: (**ב**) רש"י ד"ה ורבנן כו' הגון. נ"ב ס"א שאלו היו בעלי דיינין בוררין שמא לא יהא הגון ולא יהיו השניים יכולין לומר אין אנו יושבין עם זה לפי שמביישין אותו אבל כשבורר לו זה אחד וזה אחד אם אחד מהן אמר איני יושב עם זה אין לאוש על כך לגיכא דיסופא דאכתי לא איתקבעו דינא: (**ג**) ד"ה דקבלו עליו כבי תרי: (**ד**) תוס' ד"ה כלי וכו' וזה שלו ושניהם השלישי יצא:

מוסף רש"י

נאמן עלי. לחיות דיין, **אבא.** פסול מן התורה לדונני לא לזכות ולא לחייב, דנפקא לן בפרקין (כז:) מלא יומתו אבות על בנים וגו' (לקמן כד.).

עין משפט נר מצוה

רבינו חננאל

דיני ממונות בשלשה. זה בורר לו אחד וזה בורר לו אחד כו'. אסיק' מתוך שזה בורר דיין אחד וזה בורר לו דיין אחד ושניהם בוררין להם [עוד] אחד יוצא הדין לאמיתו והני מילי בב"ד אחד אבל בשתי בתי דינין לזה לא מצי מעכב כר' אלעזר דאמר לא שנו אלא מלוה אבל אם אמר לזה לב"ד הגדול אזילנא כופין אותו ודן בעירו. א"ר יוחנן ובערכאות שבסוריא אין כופין וחכ"א שני הדיינין בוררין להן עוד אחד. אסיקנ' דעת הדיינין להתרצות מי ישב עמהן כולי עלמא לא פליגי דבעינן כדתניא נקיי הדעת שבירושלים לא היו חותמין בשטר עד שידעו מי חותם עמהן. ואין יושבין בדין עד שידעו מי ישב עמהן. ואין נכנסין בסעודה עד שידעו מי נכנס עמהן כי פליגי בדעת בעלי דינין [ר"מ סבר דעת בע"ד] בעינן ורבנן סברי לא בעינן דעת בעלי הדין: **זה** פוסל דיינו של זה וזה פוסל דיינו של זה ואקשינן כל כמיניה למפסל דייני ואוקמה ר' יוחנן למתניתין בערכאות שבסוריא אבל מומחין לא והא מדקתני סיפא וחכ"א אימתי יכול לפוסלן בזמן שמביא ראיה שהן קרובין או פסולין אבל אם היו כשרין [או] מומחין אין יכול לפוסלן מכלל דר' מאיר אפילו במומחין פליגי וקתני יכול לפוסלן ושנינן הכי קתני אם היו כשרין נעשו כמומחין ואין יכול לפוסלן. נמצאת חלוקתן בכשרין ולא במומחין

אבל במומחין אפילו ר' מאיר מודה שאין יכול לפוסלן. תניא נמי הכי לעולם פוסל והולך עד שיקבל עליו בפני ב"ד מומחה לרבים דברי ר' מאיר ש"מ דבמומחה מודה ר' מאיר: **זה** פוסל עדיו של זה וזה פוסל עדיו של זה דברי ר' מאיר אמר ריש לקיש פה קדוש יאמר דבר זה תני עדו וכגון דקבליה עליה

ואמר רב דימי כגון דקבליה בחד. תימה למה לי לאתויי הא דרב דימי ויש לומר דאי לאו דרב דימי לא הוה קשיא ליה תנינא דאי מהתם ה"א דמיירי דקביל עליה כדי תרי דהוי תרתי לריעותא והתם קאמר ר"מ דיכול לחזור אבל בחדא לריעותא לא אמר רבי מאיר דיכול לחזור בו ומשום הכי מייתי מילתיה דרב דימי דקא משמע לן דאפילו בחדא ריעותא קאמר ר' מאיר יכול לחזור בו וקא מקשי

שפיר תנינא:

ורבנן סברי צריך לברר. ה"ג הקונטרס לשון אחרון דרבנן סברי דצריך לברר כו' אם יאמר אדם בב"ד אחיא ב' כיתי עדים כשריס צריך לברר דבריו ולהביא שתי כיתי עדים כשריס ואם לא הביאם כשריס יפסיד הלכך אינו יכול לפסול הראשונים שאם הראשוני' פסולים זה לא יגבה חובו בעדים אחרונים שצריך לברר ולהביא כולם כשריס וקשה לר"ת דבפ' גט פשוט (ב"ב קסט: ושם) משמע דאפילו מאן דאמר צריך (ג) היינו לכתחילה יאמרו לו ב"ד ברר דבריך אבל מכל מקום אם אין יכול לברר בכך לא יפסיד וגרסה לר"ת בפ"ה לשון ראשון ר"מ סבר צריך לברר הלכך יכול לפסול הראשונים לפי שלא יפסיד שום דבר אם הראשונים פסולין לפי שבית דין אומריס לו ברר דבריך דמסתמא יעשה מה שב"ד יצוה עליו וא"כ לא יפסיד לפסול הראשונים שמתקיים העדות בשאר גלוה

ואמר רב דימי. הא דקתני נאמן עלי אבא כגון דקבליה עליה בחד דיין ויש שנים כשרין עמו ואפילו הכי כיון דפסול מדאורייתא מצי הדר ביה הכא נמי כיון דחד לממון לא מתכשר מצי הדר ביה: **אלמא דווקא קתני.** מדשני במילתיה דבדיינין נקט לשון יחיד ובעדים נקט לשון רבים ולית לה לדרים לקים והדרא קושיין לדוכתא והא עדים כמומחין דמו: **א"ר אלעזר.** סיפא גבי עדים בבא הוא ואחר לפוסלן דהוו להו תרי דמסהדי אפסולה ומהימני ודיינין בערכאות שבסוריא כדאוקימנא ולא פסול ממש קאמר אלא בעינא בי דינא מעליא: **נוגע בעדותו הוא.** האי בעל דין דמשוש דלא ליסהוד עליה קאתי למיפסליה: **שקרא עליו ערער.** בעל דין אומר לפניו על מה הוא פוסלו ויש אחר עמו: **ערער.** שמן של פסול: **דגזלנותא.** מעיד עליו הוא ואחר שגזלן הוא: **נוגע בעדותו הוא.** משוש דלא נסהיד עליה קאמר: **דפגם משפחה.** עבד הוא ממשפחת עבד שלא נשתחרר בא ופסול הוא ומשפחתו: **אמשפחה קמסהדי.** ולאו משוש האי לאחוליה מסהדי הלכך סהדותא אחרינא הוא ולאו כנוגע בעדות דמי: **מחלוקת בשתי כיתי עדים.** שאמר בעל דין בפניו יש לי שתי כיתי עדים בדבר זה הביא כת ראשונה ועמד הלוה ואחר ואמר פסולין הן דהשתא לאו כנוגע בעדות הוא שהרי אמר מלוה שיש לו כת אחרת ואם ביקש ולא מצא יפסיד דקסבר ר"מ צריך בעל דין לברר ולהעמיד על האמת כל דבריו שטוען בבית דין והני מיפסלי אף לעדיות אחרות ואם ביקש ומצא כת אחרת כשירה אף ע"פ שראשונה נפסלה הרי בירר דבריו שאמר להביאם והביא והוא לא דק דסבור שכשרים היו: **ורבנן סברי אין צריך לברר.** ויכול לומר אין לי עוד ומצא זה נוגע בעדותו הוא ולא מיפסלי אפי' בעדות זו: **נמצאת כת שניה קרובין או פסולין.** ע"י עדים גמורים מהו לר' מאיר מי אמרינן השתא ודאי נוגע בעדות הוא דאין לחבירו כת אחרת כשרה או דילמא מעיקרא מיהת כי אסהיד בעל דין ואחר עמו אקמאי למיפסליהו לאו נוגע בעדות הוא דאכתי לא אשתכח כת שנייה פסולין. הכי גרסינן לה כמו שפירשתי. ולא נהירא חדא דאין זה בירור דבריס לר' מאיר הואיל וכת האחת נפסלין ועדיין נוגע בעדות הוא ועוד דאי נמי הוי בירור דבריס בהכי נוגע בעדות הוא דאם לא ימצא כת אחרת כשרה אלא כת פסולה נמצא מפסיד בפסול של ראשונים דאי לא נפסלו ראשונים היה מוציא ממונו על פיהם ודבריו נברריו ע"י שניה ואע"פ שפסולין ועכשיו הוא מפסיד. הלכך אומר אני דגרסינן הכי והוא עיקר דר"מ סבר א"ל לברר וזה שאמר להביא שתי כיתי עדים והביאם והאחת נפסלת אין בכך כלום שא"ל לברר דבריו ויש בכת אחת הכשרין ואלו נפסלין לעדות אחרת ע"פ בעל דין ואחר דאינו נוגע בעדות ורבנן סברי צריך לברר ומצא זה נוגע בעדות ולא מפסיל נמצאת כת שניה קרובין או פסולין לר' מאיר מהו נהי דא"ל לברר מ"מ עכשיו אין כאן עדות וה"ל נוגע בעדות למפרע או דילמא כי אסהיד מיהא לאו נוגע בעדות הוה דאכתי לא מצאו כת שנייה פסולה: **כבר העידו הראשונים.** (א) ד) (כת ראשונה) כשנמצאת כת שניה פסולה כבר נתקבלה בכשרות עדותן של אלו המעידין על הפסול ועדיין לא היה נוגע בעדות ומאחר שנתקבלה בהכשר נאמנין לפסול את הראשונים. ל"א כבר העידו העדים הראשונים כת ראשונה שהעידו בעדותן של בעלי דינין ומהימני דכיון דשניה פסולה תו לא מפסלי קמאי דה"ל נוגע בעדות. ולשון ראשון נראה מדנקט בהאי ליסנא כבר העידו: **הבא לידון בשטר ובחזקה.** מחזיק בקרקע ואמר לו חבירו מה לך בכאן וא"ל אתה מכרתו לי ואכלתיה שני חזקה ועדיין שטר מכירה בידי נידון בשטר על כרחו צריך להביא השטר ויברר דבריו ואם לא מצא שטר יפסיד דלא מהניא ליה חזקה ואע"ג דחזקה במקום שטר קיימא כדאמרי רבנן [ב"ב כט.] עד תלת שנין מזדהר אינש בשטרי' טפי לא מזדהר האי כיון דאמר ישנו בידי צריך לברר: **נידון בחזקה.** משמע על כרחו יביא עדי חזקה ושטר לא מהני. להכי פריך בחזקה ולא בשטר והא שטר עיקר ראיה הוא וכיון דיש לו שטר אין בחזקה אפי' משוש בירור דבריס דבמקום שטר לא הוזכרה חזקה דהיא גופא לא אתיא אלא מכח השטר דאמר על ידי השטר החזקתי בו ואבד ממני לאחר ג' שנים: **אף בחזקה.** באיזה מהן שירצה ואם יש לו עדי חזקה א"ל לברר דבריו על השטר והיינו דאמר (ב) ר' מאיר כרבי ורבנן כר' שמעון: אפי' תימא רבנן כרבי סבירא להו דעד כאן לא קאמר רבי התם צריך לברר אלא משוש דחזקה לאו עיקר ראיה הוא דמכח השטר הוא דאתיא דאי הוה טעין בריש החזקתי בה מעצמי שלא אמר לי אדם דבר מעולם אין זו חזקה וכי אמר לו אתה מכרתו לי דהיינו בשטר ואבדתיו לאחר ג' שנים הויא חזקה הלכך האי הואיל ואמר ישנו בידי צריך לברר אבל אמר יש לי ב' כיתי עדי' והביא אחת כיון דהני לאו מכח הני א"ל לברר דבריו ולחזר אחר כת שניה. ולגיסנא בתרא ה"ק אפי' תימא תרוייהו אליבא דרבי פליגי ור"מ אמר לך אנא דאמר אפי' לרבי ומשוש דהלכה כרבי ה) מחבריו) מהדרינן לאוקומא לפלוגתייהו אליבא:

בעדים

ו) ואמר רב דימי בריה דרב נחמן בריה דרב יוסף כגון דקבליה עליה בחד צריכא דאי תנא אבא ואביך בהא קאמרי רבנן דלא מצי הדר ביה משום דאבא ואביך חזו לעלמא אבל חד כבי תרי דלעלמא לא חזי אימא מודו ליה לר"מ ואי אשמעינן בהא בהא קאמר ר"מ אבל בההיא אימא מודו להו לרבנן צריכא הא מדקתני רישא דיינו וסיפא עדיו אלמא דוקא קתני אמר ר' אלעזר א בבא הוא ואחר לפוסלן כל כמיניה נוגע בעדותו הוא אמר רב אחא בריה דרב איקא כגון שקרא עליו ערער ערער דמאי אילימא ערער דגזלנותא כל כמיניה נוגע בעדותו הוא אלא ערער דפגם משפחה ר' מאיר סבר הני אמשפחה קמסהדי ואיהו ממילא קפסיל ורבנן סברי ב סוף סוף נוגע בעדותו הוא כי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן מחלוקת בשתי כיתי עדים דר' מאיר סבר צריך לברר ורבנן סברי אינו צריך לברר אבל בכת אחת דברי הכל אין יכול לפוסלן אמרו לפניו רב אמי ורב אסי אין שם אלא כת אחת מהו אין שם אלא כת אחת ג) והאמרת אבל בכת אחת דברי הכל אין יכול לפוסלן אלא נמצאת כת שניה קרובין או פסולין מהו אמר להן כבר העידו עדים הראשונים איכא דאמרי אמר רב אשי כבר העידו עדים הראשונים נימא בפלוגתא דרבי ורבן שמעון בן גמליאל קמיפלגי דתניא הבא לידון ג) בשטר ובחזקה ג נידון בשטר דברי רבי רשב"ג אומר נידון בחזקה והיינן בה בחזקה ולא בשטר אלא אימא אף בחזקה וקיי"ל דבצריך לברר פליגי לא אליבא דרשב"ג כ"ע לא פליגי כי פליגי אליבא דרבי דר"מ כרבי ורבנן אמרי לך עד כאן לא קאמר רבי התם אלא בחזקה דמכח שטרא קאתי אבל הכא דהני עדים לאו מכח עדים אחריני קאתו אפילו רבי מודה דא"צ לברר כי אתא רבין אמר רבי יוחנן רישא

בעדים

מסורת הש"ס

ו) [לקמן כד.], ב) ל"ל והאמרינן, ג) ב"ב קסט:, ד) רש"ל ממ"ו, ה) [ל"ל מחבירו], ו) כתובות כא.,

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה כבר וכו' על כת ראשונה: (ב) ד"ה אף בחזקה וכו' והיינו דאמר לפי לשון ראשון ר' מאיר כרבי: (ג) תוס' ד"ה ורבנן וכו' מאן דאמר צריך לברר היינו:

עין משפט נר מצוה

ח א ב טוש"ע ח"מ סי' יג סעיף ד:
ט ג מיי' פט"ו מהל' טוען הלכה ה סמג עשין לה טוש"ע ח"מ סי' קמ סעיף ד:

רבינו חננאל

כבי תרי. ואקשינן איני והא מדקתני רישא דיינו וסיפא עדיו אלמא עדיו דווקא קתני ונדחה זה הפירוק וחזרנו אלא מתני' כגון שמעיד בעל דין הנתבע הוא ואחר על משפחתם של עדים הללו שהן פסולי משפחת עבדים והדין ידוע שהעבד פסול לעדות הוא ר' מאיר סבר אמשפחה קא מסהיד והני סהדי מאיליהן פסלי ורבנן סברי האי בעל דין נוגע בעדותו הוא ואי מביא ראייה בעדים אחרים זולתי הוא שהן קרובים או פסולין שפיר ואם לאו הרי הן כשרין ואין יכול לפוסלן כי אתא רב דימי אמר מחלוקת ר' מאיר וחכמים בשתי כתי עדים דר' [מאיר] סבר צריך המגיש ראייתו לברר שזו הכת הן עדיו ואם נמצאו פסולין ויבא להגיש הכת האחרת יכול הנתבע לומר לו כבר בעת שביררת הכת האחרת כאילו בטלת (מעדות) [עדות] זו הכת זהו יכול לפוסלן שאמר ר' מאיר. וחכמים סברי אם בטלה עדות הכת הראשונה מגיש הכת השניה ושפיר דמי כי לא בטלם בתחלה. אבל בזמן שבתחלה אין שם אלא כת אחת דברי הכל אין יכול לפוסלן וכן אם נמצאת כת שנייה קרובין או פסולין מתקיימת העדות בכת הראשונה שכבר העידו ואמרינן לימא ר' מאיר וחכמים בפלוגתא דר' ורשב"ג פליגי ר' כר' מאיר וחכמים כרשב"ג דתניא הבא לידון בשטר ובחזקה נידון בשטר דברי ר' רשב"ג אומר אף בחזקה. וקיי"ל דבצריך לברר פליגי ר' סבר צריך לברר וכיון שבא לידון בשטר ובירר כי בשטר זה תביעתו ונמצא השטר פסול בטלה גם החזקה. ורשב"ג סבר אם נפסל השטר מגיש עדי החזקה ומעמידין הקרקע בידו ודחינן לא הכא בשתי כתי עדים אפילו ר' כחכמים סבירא ליה דלא אמר ר' אלא בחזקה כי חזקה מכח שטרא קא אתיא והשטר הוא עיקר והחזקה אינה מועלת כלום אם אבד השטר. וכיון שנפסל העיקר בטלה החזקה הבאה מכחו אבל בשתי כתי עדים דהני לאו מכח הני קאתו אפי' ר' מודה דאין צריך לברר כחכמים וקיי"ל בהני כולהו כחכמים וצריך עיון. הא דגרסינן בגט פשוט אמר רב גידל אמר רב